

Når værgeren ønsker, at en borger skal flyttes til et andet botilbud

Dette praksisnyt omhandler en borger, som har ophold i et botilbud efter servicelovens § 108, og hvor borgeren er beskikket en personlig værge efter værgemålslovens § 5. Værgeren ønsker, at borgeren skal flytte til et andet botilbud, idet værgeren vurderer, at dette botilbud er bedre egnet til at dække borgerens behov end det nuværende botilbud. Der er tale om en borger, der ikke er i stand til at give et informeret samtykke til flytning.

Kan værgeren i en sådan situation gøre brug af det frie valg og bestemme, hvor borgeren skal bo, når det lægges til grund, at borgeren er en del af målgruppen for servicelovens § 124 a, dvs. der er tale om en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne? Det handler dette praksisnyt om.

Lovgivningen

Efter servicelovens § 129, stk. 1 kan kommunalbestyrelsen indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud efter bl.a. serviceloven, når:

- det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- hjælpen kan ikke gennemføres i personens hidtidige bolig og
- den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og
- den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og
- det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Bestemmelsen betyder, at værgeren på borgerens vegne ikke umiddelbart kan gøre brug af det frie valg, når en borger allerede er placeret i et botilbud. Reglerne i § 129, stk. 1 skal således overholdes. En værge kan ikke beslutte eller tiltræde en flytning efter bestemmelserne i servicelovens § 129, stk. 1. Det er alene Familieretshuset, der skal træffe afgørelse i sådanne sager.

Informeret samtykke

Hvis en borger er i stand til at give et informeret samtykke, skal reglerne i § 129, stk. 1 ikke anvendes, medmindre borgeren modsætter sig flytningen. Hvornår er der så tale om, at borgeren ikke er i stand til at give et informeret samtykke?

Familieretshuset beskriver på deres hjemmeside informeret samtykke således:

”Et informeret samtykke gives på baggrund af en grundig forklaring af, hvad samtykket indebærer. Det er en forudsætning, at personen er i stand til at forstå konsekvenserne af samtykket.

Samtykket kan gives udtrykkeligt eller stiltiende. Ved et stiltiende samtykke tolkes en persons signaler og opførsel. Det forudsættes, at man har et godt og indgående kendskab til personen for at være i stand til at fastslå, at personen har den fornødne forståelse.

Samtykke kan ikke gives ved passivitet. Der er ikke tale om et gyldigt samtykke, hvis personen forholder sig passivt. Det gælder også, selvom det må antages, at personen ville have samtykket, hvis det havde været muligt. Det er en forudsætning, at personen selv er i stand til at give udtryk for sine ønsker, selvom personen ikke modsætter sig.”

Forholdet til værgemålsloven

Forholdet til værgemålsloven er beskrevet i pkt. 82 i magtanvendelsesvejledningen:

”82. Reglerne om personligt værgemål giver ikke værgen ret til at beslutte tvangsmæssigt at flytte borgeren til et botilbud, sygehus eller lignende.

I de tilfælde, hvor borgeren – i ord eller handling – modsætter sig en flytning, er værgens medvirken derimod ikke tilstrækkelig, idet den retssikkerhedsmæssige procedure, der er foreskrevet i § 131, jf. § 129, samt § 132 skal følges. I disse tilfælde skal afgørelsen om optagelse i et særligt botilbud træffes af Familieretshuset efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at borgeren får advokatbistand. Dette gælder tillige, hvis borgeren ikke kan give et informeret samtykke til optagelse i et særligt botilbud.

Det beror på en konkret vurdering af borgerens tilstand, hvorvidt den pågældende har forstået og erklæret sig indforstået med en flytning til et særligt botilbud.”

Beskyttelseshensyn

En flytning er uanset årsagen til flytningen meget indgribende i en persons tilværelse. Reglerne i § 129, stk. 1 har til formål at beskytte den borger, der på grund af psykisk nedsættelse af funktionsevnen ikke kan tage vare på sig selv. Derfor skal reglerne i § 129, stk. 1 bl.a. anvendes, når borgeren skal flyttes fra et botilbud til et andet - uanset af hvilken årsag.

Fra Magtanvendelsesvejledningens pkt. 76:

”Begrebet flytning omfatter således flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra en oprindelig bolig til et botilbud. Dernæst kan der være tale om situationer, hvor der visiteres fra ét botilbud til et andet kommunalt eller regionalt botilbud. Endelig er der de situationer, hvor den pågældende flyttes til/fra en skærmet enhed inden for samme bebyggelse. Det, der er afgørende for brug af servicelovens § 129, stk. 1, er, at der er tale om optagelse i et nyt særligt botilbud.”

Bemærk, at reglerne i § 129 gælder ved flytning i disse situationer jf. principafgørelse 11-18:

”Servicelovens bestemmelse om optagelse i særligt botilbud uden samtykke gælder ved flytning til både midlertidigt og længerevarende botilbud. Den gælder desuden ved flytning fra ét botilbud til et andet og internt på et botilbud.

Det gælder også i tilfælde af en ændring fra midlertidigt aflastningsophold - uanset varigheden heraf - til optagelse i særligt botilbud med henblik på længerevarende eller permanent ophold. I disse situationer skal der ved vurderingen af betingelserne for optagelse i særligt botilbud uden samtykke tages udgangspunkt i borgerens boligsituation, før flytningen til det midlertidige botilbud.”

Streng betingelser stavnsbinder

Det er som nævnt meget strenge betingelser i § 129, stk. 1, der skal være opfyldt, før en værge kan få flyttet en borger fra et botilbud til et andet botilbud.

I magtanvendelsesvejledningen for voksne er det udtrykt på denne måde i pkt. 76:

”Der er opstillet en række meget strenge betingelser for at anvende reglen om optagelse i særligt botilbud m.v. uden samtykke, da der er tale om den mest indgribende sociale foranstaltning i forhold til voksne.”

I DUKH vurderer vi, at reglerne i nogle tilfælde stavnsbinder en borger til et bestemt botilbud, hvis betingelserne i § 129, stk. 1 ikke er opfyldte. Omvendt er formålet også at beskytte, at borgeren ikke kan flyttes fra sit hjem i ét botilbud til et andet botilbud, medmindre der er meget tungtvejende grunde hertil.

Reglerne om frit valg gælder

Reglerne om magtanvendelse gælder også for frit valg af længerevarende botilbud. Der er her tale om borgere, som ikke allerede bor i et botilbud. Fra principafgørelse 72-14:

”Hvis en borger ikke kan give informeret samtykke, skal kommunen inden flytningen træffe afgørelse om valg af botilbud og vejlede værgen om, at der er mulighed for at vælge et andet botilbud. Derefter skal kommunen indstille til botilbud efter reglerne om magtanvendelse.”

Hvis værgen og kommunen ikke kan blive enige om, hvilket konkret botilbud der skal indstilles til, skal dette spørgsmål indbringes for Ankestyrelsen og afklares, inden Familieretshuset kan tage stilling til, om betingelserne i § 129, stk. 1 er opfyldte. Bemærk i øvrigt, at der skal være plads på det bestemte botilbud. Det fremgår af principafgørelse 11-18:

”Optagelse i særligt botilbud uden samtykke er desuden betinget af, at der indstilles til flytning til et egnet botilbud. Det betyder først og fremmest, at botilbuddet skal være godkendt og kunne rumme borgeren. Det betyder også, at der skal være en ledig plads til borgeren, og at borgeren eller dennes værge har haft mulighed for at udnytte retten til frit valg af botilbud, inden kommunen sender indstilling til Familieretshuset.

Kravet om en ledig plads vil også være opfyldt, hvis der inden for en nærmere angiven kortere periode er en ledig plads i botilbuddet. Det er ikke tilstrækkeligt, at der er oplysninger om en forventet ledig plads.”

Hvis kommunen ikke vil lave en indstilling

Denne situation er omtalt i principafgørelse 99-16:

”Kommunen kan afslå at indstille til optagelse i særlige botilbud. Der er i serviceloven gjort udtømmende op med mulighederne for at klage over en kommunes afslag på indstilling til flytning uden samtykke. Det er alene en ægtefælle eller anden nærtstående person, der deler bolig med den person, som sagen vedrører, der kan klage over kommunens afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud. Klagen kan alene indbringes for Statsforvaltningen (nu Familieretshuset – DUKH’s bemærkning).

En kommunes afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud kan derfor ikke påklages, når den nærtstående ikke deler bolig med den person, som sagen vedrører. Dette gælder uanset, om den nærtstående er værge.

Inden en kommune giver afslag på at indstille til flytning uden samtykke, skal kommunen forholde sig til, om borgeren får sine behov dækket i det nuværende botilbud eller i eget hjem. Hvis borgeren allerede bor på et botilbud, skal kommunen ved afslag på at indstille til et andet botilbud også forholde sig til, om det skønnes at være i borgerens egen interesse at flytte til et andet botilbud.”

Procedure

Når betingelserne i § 129 anses for opfyldt, skal der foreligge nødvendig faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne. Det er beskrevet i servicelovens § 131, at kommunalbestyrelsen (i praksis sagsbehandleren) udfærdiger denne dokumentation. Familieretshuset træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

Familieretshusets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling. Indstillingen skal bl.a. indeholde en redegørelse for, hvilken hjælp der hidtil har været iværksat og hvilken hjælp, der tilbydes i den tilbudte bolig (botilbud). Ligeledes skal borgerens, pårørende og evt. værges holdning fremgå, samt om klageberettiget kan tiltræde kommunens indstilling.

Lempeligere regler i visse situationer

Der er i servicelovens § 129, stk. 2 og 3 et par lempeligere muligheder for bl.a. at flytte borgere omfattet af § 124 a fra et botilbud til et andet.

§ 129 Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde indstille til Familieretshuset, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud som nævnt i stk. 1, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, selv om betingelserne i stk.1, nr. 1-5, ikke er opfyldt, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende.

Stk. 3. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende.

Afrunding

Der er som hovedregel meget strenge betingelser knyttet til flytning/optagelse af borgere i særlige botilbud uden borgerens samtykke. Dette gælder i særlig grad for borgere, der allerede bor i et botilbud, som en værge ønsker borgeren flyttet fra. Dette beskyttelseshensyn medfører, at personlige værger til borgere, der ikke er i stand til at afgive et informeret samtykke, kun kan gøre brug af det frie valg, hvis de strenge betingelser i § 129, stk. 1 er opfyldt, hvilket de kun helt undtagelsesvis vil være.

Hvis du er interesseret i at læse mere omkring lovgrundlaget og Ankestyrelsens principafgørelser, kan du læse mere på [Retsinformation.dk](https://www.retsinformation.dk)

I dette Praksisnyt er henvist til:

[Vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne \(magtanvendelsesvejledningen\)](#)

[Bekendtgørelse af lov om social service](#)

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1548>

§§ 108, 124, 129, 131 og 132

Bekendtgørelse af værgemålsloven

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1122>

[Familierechtsusets hjemmeside vedr. flytning uden samtykke](#)

Ankestyrelsens principafgørelser:

[principafgørelse 11-18](#)

[principafgørelse 72-14](#)

[principafgørelse 11-18](#)

[principafgørelse 99-16](#)